

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.13 (3421) ●

● ЧАЦВЕР, 2 КРАСАВІКА, 2015

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Вяртанне на зямлю продкаў
Беларуская суполка з Астаны мае ў Мінску свайго прадстаўніка: студэнта Мікіту Калчанаву **Стар. 2**

Вясну гукалі
Даўні абрад з беларускім каларытам ладзілі прыхільнікі народных традыцый і на Палессі, і пад Мінскам, і ў Іркуцкай вобласці **Стар. 4**

Наўруз святкавалі ў Мінску
Старажытнае свята адзначылі ў Мінскім палацы дзяцей і моладзі прадстаўнікі многіх дзярспар Беларусі **Стар. 4**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Цёплы подых Сібіры

Новасібірскі цэнтр беларускай культуры адзначае 15-я ўгодкі

Пра найбольш важныя справы нашага Цэнтра ведаюць чытачы “Голасу Радзімы”: мы пра іх пішам. Аднак, магчыма, не ўсім вядома, што Новасібірскі цэнтр беларускай культуры — структура дзяржаўная. І галоўнае, я б сказала, стратэгічнае яго прызначэнне такое: удзел у рэалізацыі дзяржаўнай палітыкі адраджэння і захавання нацыянальнай беларускай культуры ў рэгіёне. Вядома ж, галоўныя дзейныя асобы ў Цэнтры — нашы супляменнікі. Прычым як ураджэнцы Беларусі, так і тыя, хто нарадзіўся ў Сібіры, але мае беларускія родавыя карані. Спачатку, нагадаем, у Новасібірску ўтварылася таварыства “Беларусы Сібіры”. Потым была рэгіянальная Нацыянальна-культурная аўтаномія беларусаў. І ўрэшце, дзякуючы супольным намаганням супляменнікаў, была адкрыта гэтая вядомая дзяржаўная ўстанова: Новасібірскі цэнтр беларускай культуры. Падкрэслім, гэта, адзіная ў Расіі дзяржустава падобнага роду. Прычым усе 15 гадоў НЦБК узначальвае Ніна Васілеўна Кабанаву.

Час збіраць супляменнікаў

З чаго пачыналі? Перш за ўсё вывучылі месцы кампактнага пражывання беларусаў у Новасібірскай вобласці. Выявілі самадзейныя гурты, якія зберагаюць беларускія традыцыі, родную мову. Такіх, праўда, аказалася няшмат. А традыцыі беларускія найлепш захаваліся ў Кыштоўскім і Северным раёнах, дзе беларусы-перасяленцы жывуць з XVIII стагоддзя. Цэнтр і пачаў запрашаць тых супляменнікаў на свае імпрэзы, нацыя-

З такімі хлопцамі і дзяўчатамі ў Новасібірскага цэнтра беларускай культуры ёсць будучыня

янальныя свята. Зрэшты, цікавасць цяпер — узаемная.

Адладзіліся творчыя сувязі з іншымі раёнамі вобласці, рэгіёну. Цэнтр дапамагае гуртам рэпертуарам, метадычнай літаратурай ды яшчэ спрыяе ў вывучэнні беларускай мовы: для таго ладзяцца творчыя семінары. У 2002-м прайшоў першы сумесны міжрэгіянальны фест “У гасцях у Лявоніх”, які стаў штогадовым. Прычым да фестываля ладзіліся адметныя выставы: гэта вырабы майстроў з лёну, гліны, вышыўкі з нацыянальным арнаментам, разьба па дрэве з беларускім каларытам. З часам узнік і асобны фест-конкурс беларускіх на-

родных промыслаў “Есть у ремесла начало, нет у мастерства границ”.

Жывая сіла рамяства

Тым часам наладжваліся сувязі Цэнтра з Беларуссю: з Міністэрствам культуры, апаратам Упаўнаважанага па справах рэлігіі і нацыянальнасцяў, Рэспубліканскім цэнтрам нацыянальных культур, з таварыствам “Радзіма”, Пасольствам Беларусі ў Расіі. Мастацкія кіраўнікі самадзейных гуртоў прыезджалі на курсы павышэння кваліфікацыі ў Мінск, гурты з Сібіры выступалі на святах і фестывалях у Беларусі. Паехалі і да нас спецыялісты-прафесіяналы з зямлі

продкаў. Аднымі з першых запрасілі з Мінска балетмайстра, заслужанага артыста Беларусі Мікалая Салко, а таксама сябра Беларускага саюза майстроў народнай творчасці Ніну Кузняцова, якая займаецца саломаліценнем. Ад майстрых, дарэчы, і пайшло па Сібіры гэтае мастацтва, узнік нават традыцыйны семінар “І ў Сібіры плятуць саломку”. Ён збірае шмат удзельнікаў нават з Цюмені, Томска, Іркуцк, Барнаўла. І з Казахстана прыезджалі, а імёны сібірскіх майстроў сталі вядомыя за межамі рэгіёну. Супрацоўніцтва з беларускімі суполкамі з тых рэгіёнаў толькі мацнее. → **Стар. 3**

ВЕСТКІ

Моцная прыгажосць
Іван Іванаў

Фотаальбом “Беларусь замкавая” дапаможа выбраць экскурсійны маршрут

Замкавая спадчына прадстаўлена ў выглядзе “залатога”, “срэбранага” і “крынічных” паясоў — своеасаблівых маршрутаў, па якіх можна спланаваць экскурсіі ды паходы. Выданне адзначана сёлета вышэйшай узнагародай 54-га Нацыянальнага конкурсу “Мастацтва кнігі”: атрымала Гран-пры ў намінацыі “Трыумф”. На прэзентацыі фотаальбома ў Нацыянальнай бібліятэцы цёплыя словы чулі супрацоўнікі выдавецтва “Беловагрупа”, якое здзейсніла праект. Над кнігай працаваў і творчы калектыў: 18 аўтараў-гісторыкаў складалі хронікі замкаў, больш за 20 фатографу. І хто жадае мець ґрунтоўнае сведчанне Прыгажосці, Сілы і Слава беларускай зямлі, яе вялікай гісторыі — можна не сумнявацца: гэта якраз тое, што трэба. Унікальныя аўтарскія фатаграфіі, картаграфічныя, архіўныя і музейныя звесткі з розных крыніц, гістарычныя малюнкi і гравюры...

“Актуальная хроніка замкавай культуры Беларусі” — і такое словазлучэнне гучала на прэзентацыі. Бо ў аснову выдання пакладзены спіс помнікаў, уключаных у Дзяржаўную праграму “Замкі Беларусі”, прынятую на 2012-2018 гады. Так што гісторыя і сучаснасць у праекце вельмі моцна паяднаныя. Дарэчы, назваць дакладна, колькі замкаў было ў Беларусі, немагчыма. Толькі па выніках археалагічных і натуральна-гістарычных пошукаў апошніх 50 гадоў і ў выніку абагульнення звестак, калі рабілі выданне, зафіксавана каля 300 беларускіх замкаў і ўмацаванняў, збудаваных у XIV-XVIII стагоддзях.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Ручнікі, сімвалы гасціннасці

У латышскай глыбінцы жыве беларуская мова

У той дзень пасёлак Эзерніекі, што ў Дагдскім краі Латвіі, жыве чаканнем гасцей. Аб’явы на вуліцах папярэдвалі: прыедуць самадзейныя артысты ад беларускай суполкі “Спатканне” з горада Екабпілса. Усю ноч напярэдадні падаў снег, і пасёлак выглядаў святочна прыбраным. Госці і гледачы сабраліся ў Народным доме. Сцэна ўпрыгожана ручнікамі, ды і сама назва

імпрэзы інтрыгуе: “Беларускія ручнікі”.

Сустрэчу распачала Таццяна Гогалінская, кіраўніца Дагдскага беларускага таварыства “Вербіца”. Яна — адна з тых, хто рухае беларускія справы ў рэгіёне. Таццяна падзякавала ўсім, хто цікавіцца народнай культурай беларусаў. Консул Генконсульства Беларусі ў Даўгаўпілсе Юры Давыдоўскі, павітаўшы публіку, прызначыў яе ўпершыню ў воласці і рады творчай сустрэчы. Ды-

пламат нагадаў, што ручнік — найважнейшы элемент культуры беларусаў. Гэта і побытавая рэч, і абярэг, і сімвал чысціні і прыгажосці душы народнай. Старшыня Эзерніекскай воласці Яніс Анджан падкрэсліў: у краі дружна жывуць людзі розных нацыянальнасцяў, і пазнаёміцца з народнымі традыцыямі беларусаў усім будзе цікава.

І вось на сцэне кіраўніца суполкі “Спатканне” Валянціна Дарашчонак. Яна расказ-

вае пра народныя традыцыі, у якіх маюць свае вызначаныя ролі розныя ручнікі. Як вядома, гэтыя тканьня ды вышываныя вырабы суправаджалі нашых продкаў праз усё жыццё, асабліва ж былі запатрабаваныя ў самыя важныя яго моманты. Цікава, што сябры апавыдальніцтва нібы ажыўлялі яе словы, паказвалі сцэнкі з абрадаў сватаўства, вяселля, хрэсьбінаў, суправаджалі дзеі песнямі. Прыгожа выступалі спеўны гурт “Аколіца”, якім кіруе Тама-

Валянціна Дарашчонак (справа) і Зофія Іоніна ра Старавойтава, танцоры ансамбля Эзерніекскага Народнага дома “Tautas studija” трыя музыкаў “Skandnieki”. Цёпла сустрэлі гледачы → **Стар. 2**

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Ручнікі, сімвалы гасціннасці

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Артысты з Эзерніек выканалі і беларускую народную "А ў Марысі хата на памосце", і вядомыя ўкраінскія песні. Як сказала кіраўніца, гэта "ансамбль — дружба народаў": у ім спяваюць рускія Аксана і Святлана Патапава, Люба Дунцане, украінка Вера Балтыня, а Таццяна Валаватава — з беларускімі родавымі каранямі. Сама ж Віта Вітане латышка, і так задушэўна выканала яна пад гітару знакамітую песню "Не отркаюцца любя", што ў зале доўга не змаўкалі апладысменты. Вось як суладна суіснуюць розныя культуры пад беларускімі ручнікамі! Можна сказаць: у той дзень яны сталі сімваламі яднання.

Пасля канцэрта кіраўніца аддзела культуры, спорту і асветы Дагдскага краю Марыя Міцкевіча, старшыня воласці Яніс Анджан дзякавалі беларусам з Екабпілса, Таццяне Гогалінскай за цёплую сустрэчу, уручылі гасцям сувеніры, кветкі кіраўнікам ансамбляў, салістам. Між тым, як аказалася, паглядзець на "Беларускія ручнікі" прыехалі гледачы і з іншых паселішчаў. Было шмат моладзі, прыйшлі і пенсіянеры. А беларусы ў Эзерніках актыўныя! Гэта па іх просьбе Таццяна Гогалінская

запрасіла да мікрафона і Натану Чэрнік, нашу супляменніцу з мясцовых. Пачала нясмела, потым голас загучаў упэўнена. Светлаю тугою кранала за сэрца песня пра вецер з роднай старонкі і маму, якая "каля Брэста жыве". Дружна апладзіравалі ў зале, і запрасілі на сцэну яшчэ Таццяну Ва-

На сцэне Эзерніек — артысткі гурта "Аколіца" з Дагды

лаватаву, дык той і на "біс" прыйшлося спяваць.

А што запомнілася з канцэрта гледачам? У мамы і бабулі, казала Святлана Патапава, таксама ёсць вышываныя ручнікі, але яна раней нічога пра іх не ведала. І вось госці так

Удзельнікі ансамбля "Завіруха" з горада Екабпілса

Маргевіч расказала, што ў яе бабулі ручнікі былі тканыя, без вышыўкі. У Латгалі ж яны і не мелі такога значэння ў жыцці людзей, як у Беларусі. Парадавалі Інэсу і беларускія песні. Увогуле ж рускія, беларусы, латгалцы казалі: цікава, весела, пазнавальна. І што такія сустрэчы варта прадаўжаць.

А гэта ўжо, дадам ад сябе, залежыць ад нашай нястомнай Таццяны Гогалінскай. Яе актыўную працу як кіраўніцы таварыства, валанцёра ўхваляе і Марыя Міцкевіча. Вельмі дапамагла пры арганізацыі вечара і Лідзія Ігауне, загадчыца Эзерніекскай бібліятэкі. Таццяна Гогалінская таксама з удзячнасцю казала і пра старшыню воласці Яніса Анджана, які падтрымаў культурную ініцыятыву беларусаў і словам, і справай.

Зофія Іоніна, Дагдскае беларускае таварыства "Вербіца", Латвія

СВОЙ ШЛЯХ

Вяртанне на зямлю продкаў

Беларуская суполка з Астаны мае ў Мінску свайго прадстаўніка: студэнта Мікіту Калчанаву

У Астане, у Беларускам цэнтры "Радзіма" прайшла цікавая сустрэча з Мікітам Калчанавым. Студэнт-першакурснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта прыязджаў на канікулы дадому, у Казахстан. Дзяліўся з супляменнікамі ўражаннямі пра вучобу, Беларусь. Юнак вучыцца на прэстыжным факультэце прыкладной матэматыкі ды інфарматыкі. А Беларусь яму даўно блізка: там у Мікіты родавыя карані.

У БДУ — па слядах дзядулі

Мы распыталі: як яго родзічы апынуліся ў Казахстане? І хлопца выявіў добрае веданне радаводу. Дзядуля яго, Міхаіл Вікенцевіч Дэкола, родам з Баранавіцкага раёна Брэстчыны. Там ёсць вёска Дэколы, дзе і закончыў школу, потым паступіў у БДУ, на геалагічны факультэт. Беларускі і бабуля хлопца, Сафія Іосіфаўна, у дзявоцтве Комар — яна з палескай Піншчыны, з вёскі Чухава, расла ў вялікай, дружнай сям'і. Бацька яе быў на фронце, перад самай Перамогай атрымаў цяжкае раненне і цэлы год яшчэ лячыўся ў шпіталі. У 1959-м сваякі Мікітавай бабулі паехалі асвойваць цаліну, і яе бацькі ездзілі ў госці да іх у Цалінаград (да 1961-га — Акмолінск, цяпер — Астана). І з часам сваякам удалося такі ўгаварыць бацькоў Сафіі, каб таксама пераехалі жыць у Казахстан. Ішоў 1972 год. Будучы дзядуля Мікіты, яшчэ сту-

Цёпла сустрэлі Мікіту Калчанаву (стаіць трэці злева) у Беларускам цэнтры "Радзіма"

дэнт апошняга курса, якраз зімою ажаніўся з будучай бабуляй, а ўвосень маладога спецыяліста прызвалі ў войска. Сафія вырашыла пажыць год у бацькоў і з'ехала да іх — вось так у Цалінаградзе і пабачыла свет мама Мікіты. Урэшце ўвесь гэты "беларускі клан" пусціў карані на цаліннай зямлі. А Сафія Іосіфаўна шмат гадоў актыўна ўдзельнічае ў жыцці беларускай дыяспары, Беларускага цэнтры "Радзіма", куды прыцягвае і ўнукаў: Мікіту і яго малодшага брата Максіма.

Покліч зямлі продкаў у беларусаў у крыві. Прадзед Мікіты, Іосіф Аляксандравіч, памёр у Казахстане, а вось яго прабабуля Надзея Аляксееўна Комар вярнулася ў Беларусь і цяпер жыве ў Пінску. Ёй 90 гадоў,

і яна яшчэ "ў поўным здароўі", казаў хлопца. Чакае бабуля Дзень Перамогі, бо і сама ж у вайну дапамагала партызанам ежай, была іх сувязною.

Родзічы з Баранавіччыны

Повязі з Беларуссю ў цаліннікаў не парываліся: у іх моцныя карані ў Баранавіцкім раёне. Прадзед Мікіты доўгі час, да старасці працаваў на чыгунцы. А прабабулю, Юлію Вікенцеўну Дэкола, сваякі называлі нястомнай калгасніцай — яна ўсё жыццё на зямлі працавала, і працягла больш за 90 гадоў у вёсцы Дэколы. Ад родных Мікіта пастаянна чуў, якая незвычайна прыгожая гэта краіна — Беларусь, з якімі добрымі і працавітымі людзьмі. Яшчэ дзіцем, бываючы ў родзічаў на

Беларусі, задумваўся: можа, тут яго лёс? Калі закончыў школу-ліцэй №60 у Астане, вырашыў далей вучыцца ў Беларускам дзяржуніверсітэце. "У гэтай ВНУ вучыўся мой дзядуля, цяпер універсітэт — у тройцы лепшых у краінах СНД, — абгрунтаваў выбар Мікіта. — Для мяне атрыманне вышэйшай адукацыі — важны этап у жыцці, хочацца набыць добрую спецыяльнасць, трываць веды. І шмат значыць, дзе ты вучышся. Лічу, што ўсё зрабіў правільна". У Пасольства Беларусі, дарчыні, Мікіту далі рэкамендацыйны ліст, за што хлопца вельмі ўдзячны. Цёпла гаварыў ён і пра Наталлю Маркевіч, былую супрацоўніцу дыпламіі. Гэта яна, а таксама дыпламаты Алег Марозаў,

ДАБРАЧЫННАСЦЬ

Пад абаронай музыкі

Рыгор Арэшка

Беларускі дзіцячы фонд правёў конкурс для таленавітых дзяцей-сірот і дзяцей з абмежаванымі магчымасцямі, якія займаюцца класічнай музыкай і вакалам

У адной з вядомых песняў савецкага часу былі словы: "Если я в жизни упаду — подберет музыка меня". Рэспубліканскі музычны конкурс "Музыка дзіцячай душы" якраз і праводзіць Беларускі дзіцячы фонд у падтрымку таленавітых дзяцей-сірот і дзяцей з абмежаванымі магчымасцямі, якія займаюцца класічнай музыкай і вакалам. "Конкурс праходзіў па ўсёй краіне ўпершыню, пачынаўся з абласных адборачных тураў, — расказала прэс-сакратар Фонду, каардынатар праекта Юлія Капцэвіч. — Больш за 150 дзяцей падалі заяўкі і паўдзельнічалі ў ім".

Арганізатары і спонсары паклапаціліся, каб фінал конкурсу прайшоў прыгожа, урачыста. Тое адбылося 23 сакавіка ў Мінску, у канцэртнай зале "Верхні горад". З усіх куткоў краіны сабралася 40 юных талентаў, каб паўдзельнічаць у фінальным канцэрце. "Мы ўдзячны ўсім, хто праявіў цікавасць да праекта, дапамог яму здзейсніцца не толькі матэрыяльна, але і парадамі, словам, пагадзіўся ацаніць майстэрства юных выканаўцаў, а заадно падтрымаць іх, даць прафесійныя рэкамендацыі, — прадоўжыла Юлія Капцэвіч. — Конкурс дае магчымасць дзецям з няпростымі лёсамі лепш праявіць свае таленты".

Вадзім Свярчкоў падтрымаў хлопца ў яго рашэнні пра БДУ. Мікіта вучыцца, патлумачыў нам, "на бюджэтным аддзяленні на беларускім гранце", атрымлівае павышаную стыпендыю.

Прыязджай, паступай і вучыся!

Мікіта ва ўніверсітэце яшчэ больш палюбіў матэматыку, яму вельмі падабаецца праграмаванне: "Калі ствараеш нешта і яно працуе — гэта вялікая радасць. Адчуваеш сябе Хрыстафорам Калумбам". Ён яшчэ расказаў, што каголькі цяпер Беларусь і Казахстан актыўна развіваюць партнёрскія стасункі ў фармаце ЕАЭС, то паступаць у беларускія ВНУ абігурыентам з Казахстана яшчэ прасцей. Яны могуць прыехаць, прайсці тэставанне і калі ўсё пройдзе паспяхова — вучыцца на роўні з іншымі. Увогуле ў Беларусі Мікіту камфортна, у яго шмат новых сяброў — і ён адчувае сябе як дома. Дапамагае асвоіцца ў Мінску, "служыць прыкладам" хлопцу і родны дзядзька Вікенцій Міхайлавіч — ён таксама прыехаў у Мінск з Казахстана. Ёсць у Мікіты ў Беларусі і іншыя сваякі.

У Мікіты ўсё добра складваецца, і ў нас ёсць "сувязны" між Астаной і Мінскам. А камфортна яму ў Беларусі, бо вярнуўся на зямлю продкаў — і яна прыняла яго, як роднага.

Аляся Гасько, г. Астана, Казахстан

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Цёплы подых Сібіры

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)
Спявайце і падрастайце!

Як вядома, без свежых сіл, прыцягнення да працы юных талентаў можа затухнуць нават яркі агонь народных традыцый. Таму ў Цэнтры шмат робіцца таго, што можа зацікавіць дзяцей. Вядома ж, яны выраслі ў Сібіры, увабралі рускую культуру, але ж і беларускія традыцыі для іх не чужыя: яны жывуць у сем'ях, дзе чытаюць кнігі, спяваюць песні па-беларуску. І адметныя слоўцы там ужываюцца, і родзічы ў Беларусі жывуць... Гэта і ёсць моцная аснова, на якой можна развіць цікавасць да зямлі продкаў.

З жадання ўмацоўваць духоўныя павязі, пашыраць і ў школьных, творчых калектывах беларускую культуру нарадзіўся наш чарговы, ужо традыцыйны дзіцячы фэст-конкурс беларускай творчасці "Ад Сібіры да Палесся нясіце, буслы, вясну!". Збірае ён штогод ужо больш за 300 чалавек, і геаграфія ўдзельнікаў усё пашыраецца. Адно дзеці падростаюць — на змену ім прыходзяць меншыя. А як яны стараюцца, каб правільна па-беларуску нешта прамаўляць, спяваць! Гэта не можа не выклікаць радасці і замілавання. У рэпертуары розных гуртоў ёсць сёння рускія і беларускія песні, на фестывальнай сцэне выконваюцца рускія і беларускія танцы — вось так узаемапранікаюць, а значыць і ўзаемабагачаюцца дзве братнія культуры.

Цымбалы — голас Бацькаўшчыны

Два гады таму наш Цэнтр пачаў яшчэ адну добрую — і прыемную для слыха! — справу па захаванні беларускіх традыцый. Каб яшчэ больш зацікавіць сібіракоў беларускай культурай, мы ладзілі семінар "І ў Сібіры загучаць беларускія цымбалы". "Гэта была мая даўняя мара, і лічу, што яна ажыццявілася спаўна, — успамінае Ніна Кабанова. — Каб гожа правесці семінар, мы запрасілі высокакваліфікаваных спецыялістаў з Магілёва. Сама я, дарэчы, родам з Магілёўшчыны, і было так прыемна, што землякі ахвотна адгукнуліся на запрашэнне. Майстар-клас па цымбалах праводзіла загадчыца кафедры народных інструментаў Магілёўскага філіяла Беларускай дзяржакадэміі музыкі Аксана Кузняцова. А заадно, паколькі пад музыку цымбалаў ногі самі просяцца ў скокі, запрасілі балетмайстра беларускага народнага калектыву фальк-шоу-балет "Альянс" Аляксея Лукашэвіча — ён праводзіў майстар-класы па харэаграфіі. І ў першы ж дзень працы семінараў стала бачна: задумана сустрэча не дарма. З якой цікавасцю разглядалі ўсе беларускія цымбалы! Як дакраналіся да струнаў... Асабліва ж цікавасць, ды і талент праявіла маладая салістка Цэнтра Насця Трубянкова. Як вопытны педагог Аксана Кузняцова адзначыла яе здольнасці, нават парэкамендавала прыехаць на курсы ў Магілёў".

Зрэшты, пра той семінар расказвалі мы і ў "Толасе Радзімы". Як і пра тое, што за круглым сталом кіраўнікі і ўдзельнікі семінара вырашылі: стварыць у Новасібірску Цэнтр навучання ігры на цымбалах.

Юная беларуска з Новасібірска дае інтэрв'ю

Багаты выбар сувеніраў ад народных майстроў

Кіраўніца Цэнтра Ніна Кабанова і кіраўнік гурта "Спатканне" з Мінскага раёна Сяргей Кудзін

"Свята бульбы" з працягам

Да таго "цымбальнага семінара" мы дастасавалі адно адметнае свята з беларускім смакам і каларытам. Паколькі ў Машкоўскім раёне вобласці жыве шмат этнічных беларусаў, то і назвалі яго: "Свята бульбы". Сваекулінарныя здольнасці прадэманстравалі гаспадыні розных нацыянальнасцяў. Іхнія густы, таленты, фантазіі выявіліся і ў разнастайнасці страў, і ў назвах, і ў афармленні. А на фоне смачнай выставы, якая задаволяла самыя розныя эстэтычныя і гастронамічныя густы, прайшоў конкурс на веданне "бульбяной гісторыі". Дарэчы, яе ў Сібіры выдатна ведаюць, і можна не сумнявацца: у тым немалая заслуга і нашых супляменнікаў. І магілёўскія госці, пабываўшы на "Свяце бульбы", ацанілі бульбяныя дэлікатэсы, пераканаліся: і ў Расіі ведаюць і любяць бульбу ня менш, чым у Беларусі. І гэта таксама збліжае народы: густы ж у нас падобныя...

Кнігі, песні і... дранікі

Заслугоўвае ўвагу яшчэ адна старонка ў рабоце Цэнтра: мы адладжваем моцныя сувязі з рознымі бібліятэкамі рэгіёну. Працуем грунтоўна і сістэмна. З некагорымі бібліятэкамі падпісаны і пагадненні аб сумеснай дзейнасці па прапагандзе беларускай літаратуры, народных рамёстваў, нашага фальклору. Ужо былі сустрэчы

з чытацкім актывам у Бібліятэцы імя В. Бялінскага, а нядаўна запрасілі туды студэнтаў бліжэйшай ВНУ: з Акадэміі банкаўскай справы. Для многіх сапраўдным адкрыццём стаў відэафільм пра Беларусь, яе прыроду, сталіцу. На сустрэчу мы запрасілі і цікавага беларуса, Уладзіміра Паўлавіча Драздова, які ўзначальвае Сібірскае рэгіянальнае аддзяленне саюза "Чарнобыль". Ён раскажаў пра саму Чарнобыльскую катастрофу і пра тое, што робіцца ў Беларусі па пераадоленні яе наступстваў. Саюз "Чарнобыль" клапаціцца пра былых ліквідатараў аварыі, сярод якіх быў і сам Уладзімір Паўлавіч. На сустрэчы выступаў узорны Тэатр народнай песні "Вясёлка" пад кіраўніцтвам Людмілы Кашчэвай, а загадчыца філіяла бібліятэкі Алена Дзедава спявала рускія і беларускія песні.

Потым нашы госці з цікавасцю разглядалі выставу вырабаў народных майстроў, якую ладзіў НЦБК. І яшчэ адзін важны штрышок для таго, каб больш станоўчых эмоцый засталася ў студэнтаў і пра Беларусь, і пра сустрэчу: мы пачаставалі ўсіх знакамітымі беларускімі дранікамі. На дрэнны апетыт, вядома ж, аніто не скардзіўся.

Эмоцый і сапраўды было шмат. І калі Ніна Кабанова ў канцы сустрэчы прапанавала студэнтам адкрываць для сябе краіну Беларусь, то ўсе дружна пажадалі там пабываць.

Зрэшты, асветніцкая дзейнасць Цэнтра разгортваецца і ў іншых кірунках. Мы выдаем метадычныя матэрыялы, выйшлі і дзве кнігі. "Сібір'ю звязаныя лёсы" прысвечана беларусам, якія ўпісалі найбольш яркія старонкі ў гісторыю Сібіры. Гэта навукоўцы, пісьменнікі, педагогі, ветэраны вайны, працаўнікі культуры. На прэзентацыі кнігі ўсе казалі: патрэбен працяг, трэба далучыць да справы і дзяцей, унукаў.

На прапанову адгукнуліся, у прыватнасці, нашчадкі, родныя знакамітых беларусаў-навукоўцаў акадэмікаў Валянціна Капцюга, Андрэя Трафімука, фалькларыста Міхаіла Мельнікава, іншых супляменнікаў, якія праявілі сябе ў розных галінах. Матэрыялы склалі зборнік "У Беларусі мае крыніцы". Гэта працяг аповеду пра супляменнікаў, якія рознымі шляхамі апынуліся ў Сібіры, успаміны іх дзяцей і ўнукаў, якія нарадзіліся ў Сібіры і выхаваны ў сем'ях, дзе паважаюць традыцыі, памятаюць беларускую мову і якія пабывалі на радзіме продкаў. Абедзве кнігі зберагаюць цёплыя успаміны пра бацькоўскія хаты, беларускія сямейныя і побытавыя традыцыі, звычаі, абрады. З такіх "зярнят", пэўна, і ўзыходзіць той самы нягучны патрыятызм, які надае духоўнай моцы кожнаму з нас.

Нас чуе Айчына, мы чуюм яе

За высокія творчыя дасягненні ў захаванні беларускай культуры Цэнтр адзначаны многімі падзякамі ад губернатара Новасібірскай вобласці, мэра Новасібірска, Міністэрства культуры НСА, Пасольства Беларусі ў Расіі, а таксама Новасібірскай епархіі. Пра дзейнасць Цэнтра актыўна пішуць абласная газета "Советская Сибирь", часопіс "Содружество наций", робяць сюжэты радыё- і тэлежурналісты. Прыемна, што нашыя справы цікавыя і для беларускіх выданняў "Голас Радзімы", "Культура", "Беларусы ў свеце". А мы можам ганарыцца плёнам сваёй працы. Прывяду красамоўны факт: сёння больш за 80 салістаў і творчых калектываў вобласці — а гэта вакальныя ансамблі, дуэты, танцавальныя, інструментальныя гурты — маюць у сваім рэпертуары беларускія песні, музыку і танцы.

Значнай падзеяй для Цэнтра сталі летась Дні Беларусі ў Сібіры. А Беларусь, дарэчы, заўсёды ж была для сібірскіх рэгіёнаў адным з важных партнёраў у галіне эканомікі, навукі, культуры. І гэтыя Дні паспрыялі ўмацаванню і развіццю ўзаемавыгадных сувязяў. У Новасібірск прыбылі вядомыя ў Беларусі людзі — прадстаўнікі Урада, дзелавых колаў Беларусі ды сібірскіх рэгіёнаў. Быў падпісаны шэраг дагавораў, пагадненняў, кантрактаў. І вялікі святочны канцэрт з удзелам майстроў мастацтваў Беларусі і Сібіры наведалі ўсе члены беларускай дэлегацыі. Газета "Толас Радзімы" расказвала і пра тое, як Новасібірскі цэнтр беларускай культуры запрасіў тады ў госці вядомы на Міншчыне ансамбль "Спатканне".

Мы рыхтуемся гожа адзначыць юбілей — пра тое будзем інфармаваць і чытачоў "Толасу Радзімы". Мяркуем таксама расказаць і пра актывістаў беларускага руху ў Новасібірску, дзякуючы якім Цэнтр сёння стаў адметнай з'явай у жыцці беларускай дыяспары. (Тэксты ўжо дасланы ў рэдакцыю. — Рэд.) Будзем рады гасціям-беларусам з розных куткоў свету на нашых святочных мерапрыемствах.

Людміла Бяляўская,
Новасібірскі цэнтр
беларускай культуры

ТРАДЫЦЫ

Вясну гукалі

Старажытны абрад з беларускім каларытам ладзілі прыхільнікі народных традыцый і на Палессі, і пад Мінскам, і ў Іркуцкай вобласці

Іван Ждановіч

Зіма, хоць і не надта дакучала сёлета ў Беларусі снегам ды маразамі, адступіла. Вясна ранняя: шпакі ды жаўранкі прыляцелі, ва ўсіх рэгіёнах краіны ўжо ідзе на палях сяўба. Дапамагаюць цяплу і Сонцу брацця ў сілу, пэўна ж, і народныя абрады. “Калі вы стаміліся ад зімы, запрашаем паклікаць Вясну вяснянкамі і карагодамі ў Беларускаму дзяржаўнаму музеі народнай архітэктуры і побыту на свяце “Гуканне Вясны” — такая абвестка з’явілася на пачатку сакавіка і ў пошце рэдакцыі. Дарэчы, раім супляменнікам з розных краін часцей заглядаць на сайт музея www.etna.by, дзе шмат цікавай інфармацыі пра народныя абрады беларусаў. А яна патрэбна, каб ладзіць прыгожыя святы ў беларускіх суполках.

Як вядома, Гуканне Вясны — вельмі светлае, лірычна-містычнае і прыгожае свята ў нашым народным календары. Дарэчы, як і тья, хто ў гэтую пару года святкуюць Наўруз, нашы продкі-язычнікі таксама жылі “па Сонцы” і пачаткам года лічылі менавіта вясну. Абуджаецца Маці-Прырода — а з ёй і душы нашыя, і высокія, радасныя мары-надзеі на лепшую будучыню. Ды беларусы не прывыклі пасіўна “чакаць літасці ад прыроды”: толькі павее цяплом — спрыялі Вясне. Для таго клікалі птушак (бо яны ж і прыносяць Вясну на крылах з выраю) спевамі-вяснянкамі, ды і Вясну-багіню заклікалі прыйсці, прынесці з сабою “цёплыя дзянёчкі, частыя дажджочкі”. Дарэчы, чытаем у фалькларыстаў, гукальніцы Вясны ўзбіраліся нават на гумённыя стрэхі:

АНДРЭЙ БАРОЎСКІ

Так гукалі сёлета Вясну ў Сібіры, у вёсцы беларускіх перасяленцаў Алкін

толькі б кінучь песню вышэй у неба, далей у прасцяг. Ну аж каб і ў Сібір даляцела, як весняна вестка нашым супляменнікам — з пажаданнем і ім хуткага цяпла.

Трохі пра сімвалы свята. Жаваронак-жаўрук у славян лічыўся вестуном Вясны. Таму і выпякалі птушак з цеста, рабілі з саломы, паперы ды падвешвалі на галінкі дрэў: клікалі Вясну. Увечары палілі вогнішчы, спявалі ля іх вяснянкі, вадзілі карагоды — зьркае вогнішча сімвалізавала канец зімы. Цікава, што сёлета ў Музеі народнай архітэктуры і побыту, што ў прадмесці Мінска, гукалі Вясну так, як робяць тое спрадведу на Палессі, у Любанскім раёне Міншчыны. Быў традыцыйны абыход двароў, потым госці свята справілі абрад

“Жавароначкі”, які жыве ў вёсцы Юшкавічы, а ля вогнішча і “Сыр на бярозу” — гэта абрад з вёскі Рачэнь. Абодва абрады — з Любанскага раёна. Што яшчэ было на свяце? А гляньце на сайт — там уся праграма культурна-масавага мерапрыемства распісана: добрая падказка іншым арганізатарам. І звярніце ўвагу, як хораша ўваходзяць у канву свята і майстар-класы, і навучанне народным танцам, і нават частаванне ўсіх удзельнікаў узварам ды пірагамі.

Што і як рабіць пад час Гукання Вясны — тое добра ведаюць і без падказак актывісты Іркуцкага таварыства беларускай культуры. “22 сакавіка ў Іркуцкай вобласці, у Куйтунском раёне, у вёсцы беларускіх перасяленцаў Алкін мы правялі беларускае свята Гу-

канне Вясны, — напісаў днём у рэдакцыю даўні прыхільнік народных традыцый Алег Рудакоў. — Шмат людзей сабралася: каля 250 чалавек, прычым з вёсак Алкін, Сулкет, Андрушына, Шаберта. А завадатарам быў Іркуцкі моладзевы клуб “Крывічы”, якім кіруе Воля Галанава”. Свята ў Сібіры прайшло па спецыяльна падрыхтаваным сцэнары, у аснове дзеі — старажытныя традыцыі беларусаў. Песні, гульні, карагоды, танцы змянялі адзін аднаго. Яшчэ Алег Рудакоў піша, што атмасфера была дружнай і вясёлай, а гарадская іркуцкая моладзь хутка знайшла агульную мову з вясковай. Прыгожыя здымкі пад час Гукання Вясны ў сібірскай глыбінцы зрабіў актывіст клуба “Крывічы” Андрэй Бардоўскі.

СПАДЧЫНА

Жывапісны летапіс эпохі

Іван Іванаў

У адной з галерэй Мінска дэманструюцца карціны, якія выклікаюць настальгічныя ўспаміны

Карціны, пісанія нават сто гадоў таму, зберагаюць у сабе фарбы даўно мінулых дзён. А настальгія па тым, што адышло, узнікае значна раней. Цяпер, прынамсі, узрастае цікавасць да творчасці мастакоў савецкага часу. І цалкам лагічна, што ў такой плыні часу ўзнікаюць выставачныя рэтра-праекты. Адзін з іх — выстава з калекцыі Мастацкай галерэі “ЛаСандр-арт” пад назвай “Адлюстраванне мінулае эпохі”.

Гэта жывапіс савецкіх мастакоў, імёны і творы якіх памятаюць прыхільнікі мастацтва: Бенямін Басаў, Іосіф Белановіч, Генрых Бржазоўскі, Віктар Варламаў, Яўген Кресоўскі, Мікалай Куйчык, Віталь Цвірко, Алена Шастоўская... Прадстаўленыя працы — унікальныя. І майстэрства мастакоў, і узрост прац надаюць ім цану, і тое, што жывапісных карцін савецкага перыяду ад сапраўдных майстроў у Беларусі застаецца ўсё менш. З пачатку 90-х галерысты Захаду працягваюць вялікую цікавасць да жывапісу савецкай эпохі. Шмат выдатных работ было вывезена за мяжу. Цяпер да мастацкіх каштоўнасцяў, што засталіся, і ў Беларусі ставяцца з вялікай пашанай. А карціны ж можна цаніць і як мастацкія дакументы эпохі, на іх “закансерваваны” настроі, думкі і пошукі пэўнага часу.

На карцінах у мастацкай галерэі цікава разглядаць рэальных людзей, рэальныя сюжэты: на іх адлюстравана жыццё ў розных праявах. Рэальнасць падсвечваецца марамі творцаў, а штодзённасць суседзіць з палётам фантазіі. І светлы настрой для наведнікаў галерэі — гарантываны.

СУПОЛЬНАСЦЬ

Наўруз святкавалі ў Мінску

Кацярына Мядзведская

Дзень вясенняга раўнадзенства — свята Наўруз — адзначылі ў Мінскім палацы дзяцей і моладзі прадстаўнікі многіх дыяспар Беларусі

Вельмі шмат людзей сабралася: прыкладна каля 400 чалавек. Сям’я Султанбі Гулішоевай, напрыклад, жыве ў Беларусі больш за 20 гадоў. З Таджыкістана пераехалі ў 90-я. Спачатку гасцявалі ў армейскага сябра мужа, пасля ўладкаваліся ў вёсцы Паўлава, што ў Круглянскім раёне Магілёўшчыны. Пра такі “паварот лёсу” не шкадуюць. “Ёсць дом, праца, ва ўсіх шасці дзяцей — вышэйшая адукацыя, — гаворыць Султанбі. — У дочак ужо свае сем’і”. Шмат беларускага пераняла таджыцкая сям’я: разам з вясковымі святкуюць пера-

сяленцы Вялікдзень, скачучь церазагон на Масленіцу. А на мусульманскі Наўруз запрашаюць сяброў да сябе і заўсёды частуюць традыцыйнымі стравамі. Вось і на свята, якое ладзілася ў Мінскім палацы дзяцей і моладзі, Султанбі Гулішоева прывезла свае ляльшкі і самбусы.

Наўруз — гэта старадаўняе свята, яго адзначаюць казахі, кыргызы, таджыкі, іранцы, афганцы, туркмены, азербайджанцы, сірыйцы, татары, башкіры... Сёлета прадстаўнікі многіх дыяспар, якія жывуць у Беларусі, разам ды з размахам сустрэлі свой Новы год, Дзень абуджэння прыроды і вясенняга сонцастаяння. “Правесці сумесны Наўруз прапанавалі пасольствы Казахстана, Таджыкістана і Кыргызстана, падтрымала іх ідэю Міністэрства культуры Беларусі, — раскажаў мне дырэктар Рэспубліканскага цэн-

тра нацыянальных культур Міхаіл Рыбакоў. — Таму свята і атрымалася маштабным. Думаю, традыцыя будзе мець працяг”.

У Мінскім палацы дзяцей і моладзі разам весяліліся прадстаўнікі дыяспар, пасольстваў і дыякорпуса, ганаровыя госці ад міністэрстваў і ведамстваў краіны, выканаўца СНД у Беларусі, а таксама беларускія сябры, якім цікавае гэтае свята. Шмат можна было даведацца пра гісторыю і традыцыі Наўруза, пачаставацца нацыянальнымі стравамі. Фарангіс Даўлатава расказала мне, як рыхтуюцца да Наўруза ў яе сям’і ў Душанбэ: “На стале абавязкова павінны быць сем страваў, назвы якіх пачынаюцца з літары “с”, і яшчэ сем — на літару “ш”. Аднак галоўнае — гэта суманак, напой, які гатуюць з прарошчанай пшаніцы. Ён лічыцца вельмі каштоўным

і нават лекавым”. А Арзу Мірзалізадэ з Азербайджана, якая вучыцца ў адной з мінскіх вуну, узгадвае, як штогод у Наўруз частуе сукурнікаў пахлавой, а ўвечары ўсе разам у інтэрнаце скачучь цераз запаленыя свечкі. Ну як беларусы, падумала я, цераз Купальскае вогнішча!

На нацыянальных падворках таджыкаў, кыргызаў і татара-башкіраў шмат прыгожых прадметаў прыкладнага мастацтва. А ў казахаў нават сапраўдны юрта: заходзь! Навокал — яркія колеры ўсходніх касцюмаў, чароўныя гукі музыкі, усмешкі шчаслівых людзей... На сцэне тым часам асобныя выканаўцы, гурты этнасугольнасцяў змянялі адзін аднаго. Толькі заціхалі гукі казахскай домры, як гучала “Арабскае фламенка”, а за гэтай музыкай — таджыцкі “Фалак”... Культуру татара-башкіраў

КАЦЬЕРЫНА МЯДЗВЕДСКАЯ

Музыкі гурта “Няўрыда” на свяце Наўруз

прадстаўлялі гурты “Лейсэн” і “Няўрыда”. Прышоўся да месца і беларускі фальклорны гурт “Вербіца” з песнямі-вяснянкамі.

Усё на мінскім свяце Наўруз было надзіва гарманічным, сонечным, радасным. Зрэшты, так і быць

павінна: гэта ж сустрэча вясны, абнаўленне прыроды, ачышчэнне душы чалавека. Дарэчы, 21 сакавіка лічыцца Міжнародным днём Наўруза, а з 2009-га свята ўключана ў Рэпрэзентацыйны спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавецтва ЮНЭСКО.

Заснавальнік:

Установа Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Рэдакцыя газеты «Савецкая Беларусь»».

Вул. Б. Хмяльніцкага, 10*, 220013, Мінск

Рэдактар

Віктар Міхайлавіч Харкоў

Адрас рэдакцыі:

пр. Незалежнасці, 44, Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61.

Выдадзена 2 сакавіка 2009 г. Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Бюро па рэкламе:

Тэл. +375 17 290 60 11

Тэлефон рэдакцыі:

+375 17 288 17 82;

факс: +375 17 290 68 31

E-mail: golas_radzimy@tut.by

Аб’ём выдання: 1 друк. арк.

Тыраж: 1930, Заказ: 485

Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»». ЛП №02330/106

ад 30.04.2004. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Час падпісання ў друк: 20.10

Выходзіць 1 раз на тыдзень

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць.

© “Голас Радзімы”, 2015